

ПОЗАКЛАСНЕ ЧИТАННЯ

Збірник художніх творів
із завданнями до тем
та щоденником читача

2 клас

Шосте видання, перероблене і доповнене

Упорядкування
Н.Б. Будної
З.Л. Головка

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА - БОГДАН

УДК 82-93 (075.2)
ББК 83.3 (2Укр)я71
П 47

П 47 **Позакласне читання.** Збірник художніх творів із завданнями до теми та щоденником читача : посібник для учнів 2-го класу / упорядкув. Н.О. Будної, З.Л. Головка. – 6-те вид., переробл. і доповн. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 160 с.

ISBN 978-966-10-3721-1

У збірник увійшли вірші та оповідання українських письменників про нашу Батьківщину, її природу та людей; казки вітчизняних і зарубіжних авторів, казки народів світу; кращі зразки дитячого фольклору.

До кожної теми дібрані цікаві та творчі завдання, які допоможуть краще зрозуміти прочитане. Запропоновані художні твори допоможуть вчителю підібрати матеріал до уроків позакласного читання в 2 класі

На останніх сторінках книжки подано норми техніки читання та щоденник читача.

УДК 82-93 (075.2)
ББК 83.3 (2Укр)я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-3721-1

© Навчальна книга – Богдан, 2014

1. Шкільними стежинами

ДО ШКОЛИ

Останній день канікул,
мов свічка, догорів.
Готуйтеся до праці,
маленькі школярі.

Ідіть завжди до школи
веселі, не сумні,
шукайте щастя, долі
в науці, у знанні.

Наука дасть вам силу
дістатись до мети,
а Україні милій
в потребі допомогти.

Роман Роляник

ГОЛОВНА ПРОФЕСІЯ

Спитай у тата і у мами,
які професії у них.
Професій різних є чимало,
сповна їх вистачить на всіх!
Та є одна поміж професій,
якої вчать всі в житті,
вона для кожного найперша,
якої вчитимешся й ти!

Учитель, лікар чи геолог,
письменник, слюсар чи кресляр —
всі називають головною
одну професію — школяр!
Бо всім відомо, що без школи,
без знань, що мусиш там набуть,
не станеш у житті ніколи
тим, ким в дитинстві мрієш бути!

Анатолій Костецький

УЧИТЕЛЬ І УЧНІ

Під гіллястою липою сидів Старий Учитель, записував до школи дітей.

На зеленій галявині було тихо. Новачки ніяковіли, чувся стриманий шепіт батьків.

До вчителя підійшов сивий дідусь.

Учитель пильно подивився на дідуся, заплющився на мить і знову глянув йому в очі. Він упізнав свого першого учня. Шістдесят років тому під цією липою він записував його до школи.

— Остапе, це ти? — тихо запитав Старий Учитель.

— Я, вчителю... Привів онука, малого Остапа.

Старий Учитель і його перший школяр обнялися й поцілувалися.

Остап зітхнув і тихо промовив:

— Роки йдуть, Учителю.

Старий Учитель заплакав. Задумливий, схвильований, з тремтячими сльозинками в очах, він довго сидів мовчки, дивився на маленького Остапа.

Над гіллястою липою синіло літнє небо, в квітах хмелю гули бджоли, на далекому обрії тремтів синій ліс — як і шістдесят років тому.

— А тепер, мої любі учні, — промовив Старий Учитель рівним, тільки трохи схвильованим голосом, — хто ж мені скаже, для чого людині треба вчитися?

Першим підвів руку... дідусь Остап. Підвів і зніжковів.

Василь Сухомлинський

ПРО ДРУГА

Твій друг тобі віддасть усе:
і свій квиток на карусель,
і цвях, і гудзик, і літак,
та не за щось — а просто так.

І збільшувальне скельце,
найкраще у дворі,
твій друг зі щирим серцем
тобі віддасть — бери!

І ти нічого не жалій —
ніколи і нітрохи!
І навіть м'яч футбольний свій
віддай, як друг попросить.

І посміхнеться друг тобі —
аж схочеться співати.

ЗАВДАННЯ

1. Відгадай загадку.

- ♦ Сама мовчить, а всіх вчить. (Книга)

2. Дай відповіді на запитання.

А) — Про що розповідається в оповіданні П. Утевської «Папір — син природи»?

— Від назви якої рослини виникло слово «папір»?

— На чому писали слов'яни?

— Кого вважають винахідником паперу?

Б) — Чому скаржилась книжка Мар'яні (М. Пригара «Про книжку»)?

— Чи добре читала Мар'яна?

В) — Як ставився Василько до книжки (Остап Вишня «Любіть книгу»)?

— Як він читав книжку?

— Який сон йому приснився?

— Чи добре було Василькові уві сні? До якої думки він прийшов після цього?

— Які слова виражають основну думку оповідання?

3. Продовж міркування.

До книжки треба ставитися ..., тому що ...

4. Утвори прислів'я і поясни їх зміст.

Книга — міст	•	•	усе знати.
Книгу читай,	•	•	у світ знань.
Книгу читати —	•	•	розуму набирай.

9. Зима-білосніжка

ЗИМА

Дорога біла стелиться
і краю їй нема.

Сніжок мете. Метелиця.
Прийшла до нас зима.

Льодком тоненьким скована,
спинилася ріка.

Повита тихим сном вона,
весняних днів чека.

І ліс дріма. Безлистою
верхівкою поник.

Над ним пісні висвистує
лиш вітер-сніговик.

Валентин Бичко

ХТО ЯК ДО ЗИМИ ГОТУЄТЬСЯ

Ліс улітку був увесь зелений, а тепер берізки та клени жовті, осики червоні, а поміж ними ялиночки зеленіють.

Налетить вітер, зірве з дерев листочки, і закруляють вони в повітрі, наче метелики. Потім тихо-тихо додолу спускаються, землю нібито килимом укривають. А на гілках дерев з кожним днем дедалі менше стає листочків. Далеко видно все навколо

крізь облетілі, голі віти. Деревя ронять листя, трава й квіти в'януть, сохнуть, а насіння їхнє на землю осипається, щоб на той рік навесні прорости й знову зазеленіти, зацвісти.

Тварини також до зими готуються: мандрівні птахи збираються у великі зграї, щоб летіти у вирій, маленькі звірятка запасують у своїх коморах їжу, лагодять і утеплюють свої житла та самі зодягаються в теплу зимову шубку. А комахи під кору дерев у різні щілинки ховаються.

Так усе живе — і рослини, і тварини — готуються до довгої та холодної зими.

БІЛКА ЗАПАСАЄТЬСЯ НА ЗИМУ

Настала для білочки найклопітніша пора: треба свою хатку до зими готувати, утепляти. З ранку до вечора білочка клопочеться: суху траву, мох збирає, всі щілини в гнізді затуляє. І їжу також треба запасти на зиму. Знайде білка на куці горішок, зірве і заховає десь у шпарці дерева. А то ще в дуплі цілу комірку влаштує — горіхів, жолудів туди накладе. Білка й гриби на зиму припасує: стрибне на землю, знайде гриб, схопить його зубами й тягне на дерево. Там вона його в розвилку між гілками затисне. Гриб висохне, а як настане зима — білочка знайде його і з'їсть.

Чимало треба білці горіхів, жолудів та грибів запасти восени. Зате взимку вона не голодуватиме.

ЯК ПТАХИ ГОТУЮТЬСЯ ЛЕТІТИ У ВИРІЙ

Сонячний осінній день, небо чисте, ясне. Раптом вдалині з-за лісу з'явилася темна хмарка. Вітру нема, а хмарка сунеться швидко-швидко, так і зростає на очах.

Ось вона вже зовсім близько... Та це зовсім і не хмарка, а величезна зграя шпаків! Навесні та на початку літа вони живуть парочками, а зараз зібралися у зграї... Це вони готуються до відльоту в далекі теплі краї — у вирій.

Та доки ще не настала пора відлітати, зграї шпаків цілими днями літають над полями, понад луками, шукають собі їжу.

А як мине тиждень, другий, як вибілять перші заморозки поля та луки, глядь — шпаків уже й нема! Значить, полетіли наші шпаки у вирій аж до наступної весни.

Хліб давно уже покосили й зібрали, а по стерні походжають чорні граки — хлібні зерна підбирають, різних черв'яків, жуків їдять.

Тут і старі граки, й молоді — всі разом до відльоту готуються.

А подивись на ластівок. Скільки їх восени вздовж дороги на телеграфних дротах сидить! Посідають щільно-щільно одна до одної. Здалеку поглянеш — ніби намистинки чорні на разочок нанизані.

Щебечуть ластівки, хвилюються, метушаться, — це вони теж у дальню путь зібралися.

Норми і вимоги до навичок читання

Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти підсумкова перевірка навички читання вголос проводиться в кінці першого (15–25 грудня) і другого (5–15 травня) семестрів. Ця перевірка проводиться індивідуально.

Наприкінці навчального року в 2 класі учні мають правильно, плавно, свідомо, виразно читати вголос цілими словами у темпі 40-60 слів за хвилину.

Показники темпу читання вголос

Семестр	Кількість слів за хвилину
I	40–45
II	50–60

ЗМІСТ

1. Шкільними стежинами	3
2. Осінь щедра, осінь золотава	4
3. З чистого джерела народної мудрості	21
4. У світі казки чарівної	36
5. Україно, ясен мій цвіте	46
6. У колі рідної сім'ї	53
7. Цікавий світ навколо тебе	65
8. Твій друг — книга	73
9. Зима-білосніжка	77
10. Тарас Шевченко	95
11. Казки українських письменників	101
12. А вже весна, а вже красна	114
13. Казки народів Європи	122
14. Мамине свято	134
15. Я хочу сказати своє слово	142
16. І вкрились луки цвітом, вітаючись із літом	150
Норми техніки читання	156

Щоденник

№ з/п	Назва твору	Автор	Стор.
1.	Учитель і учні	В. Сухомлинський	4
2.	Новий велосипед	М. Стеценко	8
3.	У гості до золотого лісу	М. Слабошпицький	15
4.	Чарівне горнятко		27
5.	Ведмідь і павучок		37
6.	Два люстерка		39
7.	Деркач і Кріт	В. Сухомлинський	47
8.	Київ	Н. Забіла	50
9.	Куди робота ховається	Ш. Сагдулла	57
10.	Краса лебедина	Д. Прилюк	66
11.	Хитромудра гуска	Є. Пермяк	68
12.	Любіть книгу!	Остап Вишня	74
13.	Хто як до зими готується	Г. Скребицький, В. Чакліна	77
14.	Їдальня для птахів	О. Копиленко	83
15.	Стрітення	В. Скуратівський	87
16.	Чому Снігова Баба втекла	В. Струтинський	88
17.	Тарасів сон	В. Ковалюк	95
18.	У пригоді	Олена Пчілка	101
19.	Курочка ряба і лисиця	Ю. Ярмиш	102
20.	Весняний Вітер	В. Сухомлинський	114
21.	Весна! Весна!	Ю. Старостенко	115
22.	Смілива зозулька	Ю. Старостенко	117
23.	Лисичка-сестричка і сірий вовк		124
24.	Принцеса на горошині	Г.К. Андерсен	126
25.	Попелюшка	Ш. Перро	128
26.	Білосніжка та семеро гномів	Брати Грімм	130
27.	Крила	О. Сенатович	136
28.	Стежинка	В. Чухліб	151

читача

К-сть слів у тексті	Час читання тексту	Швидкість читання (сл. за хв.)	Головні герої
156			
147			
403			
394			
352			
238			
161			
138			
219			
308			
230			
220			
145			
475			
193			
198			
263			
167			
327			
107			
87			
84			
458			
268			
289			
312			
309			
147			

Навчальне видання

Позакласне читання

Збірник художніх творів із завданнями
до тем та щоденником читача
2 клас

Шосте видання, перероблене і доповнене

Упорядкування
БУДНОЇ Наталії Олександрівни
ГОЛОВКО Зої Лук'янівни

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Марія Мигаль*
Технічний редактор *Оксана Чучук*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Шост*

Підписано до друку 14.10.13. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Гарнітура UkrainianPragmatica. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 9,30.
Умовн. фарбо-відб. 9,30.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3721-1

